

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Oppgave 1

Platons bruk av dialoger som formidlingsform ~~er~~ er en naturlig konsekvens av hans filosofi. I det følgende vil jeg vise flere årsaker til dette.

Den kanskje aller største årsaken til at det var nyttig for Platon å benytte dialoger finnes vi i forhold til det som kalles den sokratiske metoden.

Opphelt eller Sokrates, som er Platons mentor og hovedkarakter i mange av hans dialoger, går den sokratiske metoden ut på at visdom og bedre innsikt ikke bare kan læres bort fra en person til en annen. Man skal ikke selv dosere sin visdom til andre personer og fortelle hva som er riktig og galt. Dette skal man kun hjelpe leseren eller diskusjonspartneren til selv å komme frem til. Derfor kan dialogene anses som meget nyttige.

Dette er også noe som kalles jordnormetoden selv om Platon, og Sokrates som er Platons talerør i dialogene sitter på svaret er det ikke deres oppgave overfor leseren å komme med fasiten.

Man ~~skal~~ tvinge leserne til selv å tenke gjennom problemstillingene og ved dette selv kunne bli i stand til å komme frem til de riktige svarene.

Med jordnormetoden menes altså det at Sokrates selv ikke kunne gi mennesker svarene de var ute etter. Han kunne bare hjelpe dem på veien og så å si være farselshjelper for deres egen vei til å få det i visdommen. Dette fulgte Platon opp ved hjelp av sine dialoger.

Denne måten å tenke på henger i stor grad sammen med Platons filosofi og kan settes i sammenheng på hans syn på fornuft og visdom.

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

Først må vi se på Platons forhold og syn på språket. De forskjellige retningene innenfor syn på språk kan deles opp i nominalisme og begrepsrealisme, selv om dette var betegnelser som oppsto lenge etter Platons død. Ved begrepsrealisme mener man at det er en sammenheng mellom ordet "katt" og alle katter. Det vil si at "katt" fanger noe vesentlig ved katter som ville gjøre det umulig for katter å bli kalt noe annet enn "katt". Med nominalisme mener man at det ikke er noen sammenheng mellom ordet "katt" og katter. Det fanger ikke noe vesentlig ved katter og det vil være mulig å kalle katter for noe annet enn "katt". Poenget her er at selv om Platon hellet mest mot begrepsrealismen kom han frem til at ingen av retningene var riktige. Det hang sammen med hans konklusjon på språket som helhet. Språket var ikke tilstrekkelig for å gi folk visdom. Det er kun sjelen som er i stand til å kjempe igjen for den rette visdommen. Derfor er hans skrifter lagt opp som dialoger hvor leseren må bruke seg selv til å komme til de riktige konklusjonene og ikke bare få det overlevert fra Platon. Språket strekker ikke til for å gi leseren den rette innsikt.

Her må vi se litt på Platons syn på sjelen. Platon mente at sjelen preeksisterte før den tok bolig i en kropp. I denne tilstanden var den i besittelse av all visdom og kunnskap. Ved fødselen ble denne kunnskapen borte fra minnet. Platon mente dermed at hvis man tok riktige valg uten at man hadde ervervet seg visdom var det tilfeldig. Platon mente derimot ikke at all visdom var borte for alltid fra sjelen. Sjelen kunne erindre kunnskapen den tidligere hadde

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

[Handwritten signature]

vert i besittelse av. Dette er da også en nødvendighet for at man skal kunne benytte seg av den sovræne metode. Poenget blir altså at når man gjennom dialoger selv blir tvunget til å tenke gjennom problemstillinger vil sjelen anskue og erindre visdommen den hadde når den preeksisterte. Dette kan kun skje ved hjelp av at man selv bruker fornuften til å bryne seg på problemene i dialogene. Det er altså like språke som kan løse bort det er fornuften og sjelen som erindrer visdommen og dette kan kun skje ved hjelp av metoder som f.eks. jordnarmetoden.

Som vi har sett er det altså en klar sammenheng mellom Platons filosofi og hans bruk av dialoger.

Oppgave 3

Hvis vi ler for oss Platon først er vel hovedkjenetegnet hans ideelære. Den går ut på at det eksisterer ideer som er det som alt vi kan se og erkjenne strekker seg mot. Den mest ekstreme tolkningen går ut på at alt har sitt motstykke i ideenes verden. Det vil si at det også fines ideer for f.eks. farger. Disse ideene er idealer som alle ting strekker seg mot og prøver å etterligne. Platon går så langt som å hevde at det er gjettet sett ideene som eksisterer og alt annet er kun etterligninger.

Den øverste av ideene er ideen om det gode som kan sies å lyse opp alle andre ideer, noe han prøver å vise i sollignelsen sin. Alle ideer er evige og uforanderlige.

Platon hadde en sterk dualisme mellom kropp og sjel. Kroppen kunne sammenlignes med et fersjel for sjelen, og kroppen bleid med lite annet enn å

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

prøve sjelen og flytte fokusert bort fra saken eller de viktige ting og over på jordiske lyster.

Sjelen preeksisterte før den tok bolig i kroppen, og overlevde også kroppens død. Platon hevdet at sjelene returnerte til ideenes verden etter at kroppen var død. Det var også gjennom fornuften og sjelen at rett visdom kunne oppnås. Kun ved hjelp av sjelens erindring av tidligere besittet kunnskap kunne mennesket oppnå visdom. Kroppen ble et stempel eller en barriere for sjelen ~~at~~ som hindret den i å kunne ta i bruk den visdommen den egentlig hadde.

Aristoteles hadde et ganske annerledes syn på mange områder innenfor metafysikken. Aristoteles avviste i stor grad Platons syn om en ideverden.

Han hevdet at alt besto av to ting: substans og energeia. Substansen var grunnlaget for alt, som alt kom fra. Substans var det alt utgikk fra og derfor kunne ikke ting som ikke hadde substans eksistere adskilt fra substans. Det vil si at en egenskap ved substansen kunne ^{ikke} eksistere adskilt fra substansen den utgjorde ~~en~~ egenskap for. For eksempel ta oss ta en rød blomst. ~~Det~~ Egenskapen rød vil kun eksistere så lenge blomsten var rød. Hvis substansen i blomsten opphører vil ikke det røde kunne fortsette å eksistere uavhengig av blomsten. En substans egenskap kan ikke eksistere uavhengig av substansen. Dette står i skarp kontrast til Platon som så på ideene som evige. Laen om det røde vil eksistere uavhengig av om blomsten der hevdet Platon

Her har vi et stort skille mellom Aristoteles og Platon. Aristoteles hevdet at "Rødt" kan eksistere fordi det var substanser som hadde egenskapen

Denne kolonne er
 forbeholdt sensor.

"Rødt" Hvis disse substanser med disse egenskapene opphørte å eksistere ville også "Rødt" opphøre å eksistere. Platon derimot hevdet at ideen om "Rødt" var evig. Kort fortalt kan en si at Platon mente det sole eksisterte for saken. Det bare etterlignet ideen om det sole. Aristoteles hevdet at saken var før det soles skjedde. Rødt kan ikke eksistere uavhengig av substans. Dette skillet blir også tydelig når det gjelder spørsmålet om sjelen.

Aristoteles så på sjelen som kroppens energi, som gjorde at kroppen og personligheten fikk de personlige egenskapene den gjorde. Aristoteles mente derfor at det var umulig å skille kropp og sjel. Energiene som ga kroppen egenskaper ville umulig kunne leve videre uten substansen, kroppen. På samme vis som en snekkes egenskaper umulig vil kunne leve uavhengig av snekkeren vil ikke sjelen kunne leve uavhengig av kroppen. Aristoteles hadde altså et mye mindre dualistisk menneskesyn enn Platon som så sjelen som uadeltlig.

Før Aristoteles var sjelen en del av kroppen på en slik måte at sjelens liv uten en kropp ble umuliggjort. Aristoteles hadde også et annet syn enn Platon på det å oppnå kunnskap. Mens Platon hevdet at det var gjennom sjelen og fornuften kunnskap og visdom måtte tilegnes, hevdet Aristoteles at kunnskap kun kunne oppnås gjennom observasjon. Gjennom å observere det som faktisk skjedd kunne man tilegne seg kunnskap. Aristoteles avviker dermed langt på vei å kunne ha erholdt kunnskap om uobserverbare ting for annen forskjell mellom de to var at Platon så på formen som evige og ubrøderlige. ~~At~~ Aristoteles derimot påpekte at de fleste substanser gikk gjennom flere faser

Man
 kan
 se
 at

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

av forandring. Da har blant annet kilotenden der forandringen starter, da har ~~for~~ kilotenden der forandringen slutter og da har substansen som konstant frem under hele forandringen.

Men

Oppgave 4

Augustin hadde et mangfoldig guds begrep og mye han også tyde på at det forandret seg i løpet av hans levetid. Augustin anså den ene Gud som skaperen av alt som eksisterte. Augustin hevdet også at Gud er allmechtig. Spørsmålet som da oppsto var hvordan den ene allmechtige Gud som var skaper av alt kunne tillate ondskap. Var han da også skaper av ondskap og hvis han ikke var det kunne han da anses som allmechtig? Augustin forklarer at mennesker gjør ondt ved den frie vilje. Augustin hevdet at Gud har gitt menneskene flere typer goder som menneskene kan benytte seg av. Øverst står goder som rettferdighet og godhet. Dette er dygder som ikke kan misbrukes og dermed kan brukes kun til godt. Nederst står de kroppelige godene. I en mellomposisjon står den frie viljen som kan brukes til både godt og ondt. Augustin diskuterte om den frie viljen er den beste gaven Gud kunne øjebliket oss, men konkluderte med at Gud ikke trenger å gi oss den beste gaven av alle. Men gjennom misbruk av den frie viljen står menneskene fritt til å gjøre ondt, mot Guds vilje. Etterhvert ser det ut til at Augustin går bort ifra å hevde at mennesket står helt fritt i sin vilje og går i større grad over til å hevde at menneskene er predestinerte helt fra begynnelsen av til frelse eller fortapelse. Gjennom sine egenheter og personlighet vil menneskene fra fødselen av være

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

predestinerte til å velge frelse eller fortapelse.
Augustin argumenterer med at gjennom arvespillet er egentlig alle kvalifisert for fortapelse, men ved sin godhet velger Gud tross alt å frelse noen.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan en allmechtig Gud kan tillate ondskap og hvordan en Gud som har skapt alt ikke har skapt ondskap velger Augustin en nyplatonisk tilnærming. Han hevder at ondskap er noe ikke-eksisterende. Ondskap er kun framover av godt og ikke noe i seg selv. Problemet for Augustin blir hvordan viljen, som han har bevist eksisterer, kan hevde seg mot noe som ikke eksisterer.

At det var en allmechtig Gud var overkjent på Augustins tid, men var ganske banebrytende da også Platon hevdet noe av dette 800 år tidligere. Platon hevdet imidlertid at disse ~~atvarende~~ gudene ikke hadde personlige egenskaper som ombrøke. Dette var noe som tilhørte de tidlige mytologiske gudene. Augustin hevdet derimot at Gud hadde personlige egenskaper og henviste gjerne til Bibelen.

Selv om Augustin hadde stor sans for ~~te~~ filosofiske argumentasjoner påpekte han at der teologi og filosofi sto mot hverandre var det alltid teologien som hadde rett.

Der yngre Augustins argumenter om at den frie viljens handlinger avgjør frelse eller fortapelse kan også finne kjennetegn i Platons lære. Selv om ikke Platon snakket om helvete eller fortapelse kan Platon ide om det gode brette paralleller til Gud, noe da også Augustin. Gjennom kjenskap til dygder vil man ikke kunne gjøre annet enn det rette og da vil man også bli lykkelig hevder Platon. For Augustin kan dette overføres til kristendommen og ved å ta riktige etiske valg bli frelst og få ta del i den ultimate lykke.

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Arvesynd og predestinasjon derimot må kunne sies å
være noe som kan karakteriseres som spesifikt kristent.

Det ville for Platon være noe som ville være tilnærmet
meringsløst. Da ville søken etter kunnskap og visdom
være nyttesløs for de fleste.

Augustin hevdet som tidligere nevnt at Gud var
allmektig og skapte jorden fra intet.

Platon hevdet også at det var en Gud som skapte
jorden, men han mente ikke at Gud var allmektig og
han hadde heller ikke skapt universet fra null.

Han hadde derimot skapt verden av allerede-eksisterende
stoff. Platon hevdet også at ~~spesifikt~~ ideene eksisterte
uavhengig av Gud.

Augustin var sterkt påvirket av Platons tankegodt og
prøvde ofte å kile inn Platons argumenter med en kristen
språkdrakt og argumentasjon. Men Augustin hadde
også spesifikt kristne analyser og disse gjorde
seg kanskje mer gjeldende etterhvert som han
ble eldre.

Bru gjennomg.